

Depozītsistēmas
ieviešana Latvijā. 20. gads

Ojārs Balcers, Dr. Mater. Phys.
Zaļā brīvība

Problēma un mērķis

- ◆ Vides piedrazojuma samazināšana
- ◆ Labāka un caurskatāma atkritumu apsaimniekošanas sistēma (dzērienu tarai)

- ◆ Būtiski un strauji samazina dzērienu taras piedrazojumu piekrastēs un ceļmalās
- ◆ Piesārņotājs maksā. Sistēmas izmaksas netiek pārceltas uz valsts vai pašvaldību budžetiem
- ◆ Piegādā tīru materiālu, kas labi piemērots otrreizējai izmantošanai (svarīgi aprītes ekekonomikā)
- ◆ Sistēma ir caurredzama

KĀPĒC DEPOZĪTS?

Atpakaļ savāktu dzērienu iepakojumu īpatsvars ir vairāk kā

85%

Pārtikas produktu iepakojumam piemērotā kvalitātē ir iespējams pārstrādāt gandrīz

100%

ĻOTI ĀTRI REZULTĀTI

Finansiālas motivācijas dēļ sistēmā piedalās arī patērētāji, kas ne vienmēr veic videi draudzīgas izveles

IEVĒROJAMI SAMAZINA

vides piedrazojuma problēmu un samazina ar patēriņu saistīto oglekļa pēdu

RAŽOTĀJI MAKŠĀ PAR SISTĒMU

IZMAKSAS NETIEK PĀRCELTAS

UZ PAŠVALDĪBU BUDŽETIEM

Zaļā brīvība

info@zalabriviba.lv

zalabriviba.lv

@ZalaBriviba

@ZalaBriviba

@Zala_Briviba

LATVIJAS IEDZĪVOTĀJI ATBALSTA **DZĒRIENU** IEPAKOJUMA DEPOZĪTA SISTĒMU

Uzskata, ka IR VAJADZĪGA

84%

Uzskata, ka NAV VAJADZĪGA

8%

Norādīja, ka GRŪTI PATEIKT

8%

Vislielākais atbalsts Depozīta sistēmas ieviešanai ir **Zemgalē un Pierīgā**, bet vismazākais **Latgalē!**

Datu avots: SKDS. 2017.gada aprīlis, n-1016

Zālā brīvība

info@zalahriviba.lv

zalahriviba.lv

@ZalaBriviba

@ZalaBriviba

@Zala_Briviba

Sabiedrība un vides organizācijas vienozīmīgi atbalsta

◆ Īsa depozīta sistēmas vēsture

1. Latvijas **Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes** (2002) paredz depozīta sistēmas ieviešanu.
2. 2002. gada 9. janvārī stājās spēkā **lepakojuma likums** (ar 21.04.2005. grozījumiem), kura 18. pants paredzēja: Preces ražotājs, kas izmanto **atkārtoti lietojamo iepakojumu, veido iepakojuma depozīta sistēmu.**
3. **Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns** 2003. - 2012. gadam paredzēja no 2003. gada 1. janvāra ieviest un turpmāk pilnveidot depozīta sistēmu iepakojumam un citiem produktiem.
4. MK 2003. gada 22. jūlija noteikumi Nr. 414 «**Noteikumi par depozīta sistēmas piemērošanu atkārtoti lietojamam iepakojumam**» – brīvprātīgo depozīta sistēmu sāk piemērot ar 2004. gada 1. janvāri.
5. **Vides politikas pamatnostādnes 2014-2020** paredz depozīta sistēmas ieviešanu (joprojām ir VARAM mājaslapā).
6. MK rīkojums Nr. 195 **Par koncepciju par depozīta sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam** (2013. gada 17. maijs)
7. ✓ **Grozījumi lepakojuma likumā** (MK iesniedzis Saeimā 2013. gada 8. oktobrī);
8. ✓ **Grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā** (MK iesniedzis Saeimā 2013. gada 8. oktobrī)
9. 11. Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija pieņēma lēmumu **neatbalstīt likumprojektu «Grozījumi lepakojuma likumā» pirmajā lasījumā.**
10. 2017. gada maijs – **Mana Balss** tiek savākti >11k paraksti, lai Latvijā ieviestu dzēriena iepakojuma depozīta sistēmu. Priekšlasījuma sagatavošanas dienā (07.06.2019.) **12 098** ir parakstījuši iniciatīvu <https://manabalss.lv/pet-pudelu-un-citu-dzeriena-iepakojumu-depozitu-sistemas-izveide/show>
11. 2018. gada 25. oktobrī, pirmajā lasījumā **Saeima atbalstīja ieceri** par iepakojuma depozīta sistēmas ieviešanu (Nacionālā apvienība likumprojektus iesniedza Saeimā kā deputātu iniciatīvu).
12. **Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija** 2018. gada 18. decembrī **nolēma pārņemt grozījumus likumā par iepakojuma depozīta sistēmas ieviešanu.**

nvo pētnieki veica pētījumu par depozīta sistēmām Igaunijā un Lietuvā

- Apstrādes centrs; pie Jelgavas/Olaines (īre, darbaspēks – EUR 2,15 milj. gadā). Var arī tikt veidoti reģionālie punkti Daugavpils, Liepājas un Valmieras tuvumā
- Administrācijas (15 cilvēki + IT) izmaksas – EUR 0.93 milj. EUR gadā
- Mazumtirgotāju izmaksas (nosedz izmaksas, bet ne peļņu) – parasti 1.7 – 3.6 euro centi par vienību; (790 RVM; izmaksas – EUR 16 – 20 milj. (veikali var vai nu nomāt, vai arī lietot maisus)
- Ražotāji un tirgotāji ir gatavi ieviest dzērienu iepakojumu depozīta sistēmu

	€/vienību		milj. €	
RHF, gadā	Manuālā	RVM	Manuālā	RVM
PET	0.0100	0.030	0.28	4.79
Bundžas (Al,Fe)	0.0100	0.030	0.14	2.40
Stikls (OWG)	0.0100	0.030	0.03	0.51
KOPĀ			0.45	7.70

Loģistikas izmaksas, milj. €	KOPĀ	Transports	Iepakojums
PET	0.90	0.71	0.19
Bundžas (Al,Fe)	0.13	0.11	0.03
Stikls (OWG)	0.28	0.24	0.05
KOPĀ	1.31	1.06	0.26

- ◆ Nepieciešams politisks atbalsts sabiedrības iniciatīvai un pēc iespējas drīza Saeimas un valdības rīcība
- ◆ Svarīgi, lai sistēma ir centralizēta, bezpeļņas un to vada tikai ražotāji un tirgotāji, bet uzrauga VVD.
- ◆ Īpaši svarīga ir pārdomāta kontroles sistēma — svītrkodu lietošana —, lai izvairītos no krāpniecības
- ◆ Svarīgi, lai pudeles pieņem no visiem bez ierobežojumiem un visur, kur pārdod depozītu sistēmas dzērienus, t.sk. laukos veikaliem no 20 m², pilsētās no 200 m².
- ◆ Svarīgi ir ekonomiski atbalstīt vairākas reizes izmantojamo taru (ne tikai vienu reizi lietojamo), piemēram, alus pudeles var mazgāt rūpnīcās un atkārtoti pildīt, bet mazgāšanas iekārtas maksā
- ◆ sistēmu varētu paplašināt ar vietējā ražojuma stiprā alkohola pudelēm, burkā un daudzslāņu kartona iepakojumiem, bet tiem iesakām vispirms noteikt savākšanas mērķlielumus līdz 2025. gadam un iekļaut obligātajā sistēmā, ievērojot savākšanas un vides piedrazojuma datus, kā arī ražotāju gatavību taru atkārtoti izmantot

Paldies!

Vairāk informācijas

[https://www.researchgate.net/publication/
332242306_Deposit_Return_Systems_for_Bever
age_Containers_in_the_Baltic_States_Riga_G
reen_Liberty](https://www.researchgate.net/publication/332242306_Deposit_Return_Systems_for_Beverage_Containers_in_the_Baltic_States_Riga_Green_Liberty)

[http://www.zalabriviba.lv/vides-politika-
un-lidzdaliba/ds/](http://www.zalabriviba.lv/vides-politika-un-lidzdaliba/ds/)